

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף צד

המוציא אוכלין כשיעור (= כגרוגרת) בכלי, והוא צריך אף את הכלי (להשתמש בו במקום שמוציאו שם), חייב אף על הכלי. הגמרא מקשה שאפשר להוכיח מכך שהאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתי חטאות, כמו שכאן חייב שתיים (= על האוכלין ועל הכלי), ומדוע הסתפקו בזה חכמים? רב ששת מתרץ שמדובר כאן שהוציא את האוכלין בשוגג ואת הכלי במזיד, והכוונה שחייב מיתה על הכלי וחטאת על האוכלין. רב אשי מתרץ ששגג באכלין ובכלי, ונודע לו תחילה על אחד מהם ואח"כ נודע לו על השני, ורב אשי סובר כשיטת רבי יוחנן לעיל (בדף עא:): שידיעות מחלקות, ולכן חייב שתי חטאות.

למדנו במשנה לעיל - המוציא את החי במיטה פטור אף על המיטה: המוציא בהמה חיה ועוף לרה"ר בין חיים ובין שחוטים חייב, ולדעת רבי נתן פטור על הוצאת בהמה חיה ועוף חיים משום ש'חי נושא את עצמו'. ולדעת רבנן רק באדם אנו אומרים שהוא נושא את עצמו, אבל בהמה חיה ועוף משתמטים כלפי מטה ומכבידים את עצמן להישמט מיד הנושאם, ואין הם נושאים את עצמן.

חכמים גזרו שלא למכור בהמה גסה לנכרי, גזירה שמא ישאיל או ישכיר בהמתו לנכרי ויעשה בה הנכרי מלאכה בשבת, ויעבור בעליה על איסור "לא תעשה כָּל מְלָאכָה אֲתָהּ וּבְנֶךָ וּבְתִיבְךָ עִבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ...".

בן בתירא מתיר למכור סוס לנכרי, מפני שהסוס עומד לרכיבה, ואף אם הנכרי ירכב עליו בשבת אין הבעלים שלה עובר על איסור תורה, שהרי 'חי נושא את עצמו'.

רבי נתן מודה שבעל חי או אדם כפות אינו נושא את עצמו.

מותר למכור סוס לנכרי פרסי למרות שהם ככפותים (= שרוכבים מעוטפים בבגדים רחבים, והם נמנעים מללכת ברגליהם), משום שבאמת הם יכולים ללכת ברגליהם אלא שנוהגים כך מפני גסות הרוח שיש בהם. ומעשה בסרדיוט פרסי שכעס עליו המלך, וברח מפניו שלש פרסאות ברגליו.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למדנו במשנה לעיל - המוציא את המת במיטה חייב, וכן כזית מן המת וכו' ורבי שמעון פוטר: רבי שמעון פוטר אפילו במוציא את המת לקוברו, שהוא צורך המת. אמר בא: מודה רבי שמעון שאם הוציא לרה"ר מר (= מעדר) לחפור בו וספר תורה לקרוא בו שחייב. והיחידוש הוא שהיה מקום לומר שרבי שמעון מחייב רק כאשר יש צורך לגופו של המוציא ולגופה של המלאכה, כגון שמוציא מעדר לעשות לו טס כלומר לתקנו שיהיה ראוי לחפור בו (= צורך גוף הכלי) וגם לחפור בו (= צורך האדם המוציא). או שמוציא ספר תורה להגיה אותו (= צורך גוף הכלי) ולקרוא בו (= צורך האדם המוציא). קמ"ל שרבי שמעון מחייב גם כשיש צורך רק לאדם המוציא (= מעדר לחפור בו וספר תורה לקרוא בו).

נאמר "השֹׁמֵר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת", מכאן שאסור לאדם לתלוש סימני טומאה (= שתי שערות לבנות הצומחות בנגע הנקרא 'בהרת') כדי לטהר את עצמו מהנגע. וכן אסור להכוות באש את ה'מחיה' (= בשר חי הנמצא בתוך נגע הנקרא 'שאת') כדי לבטל את הבשר החי ובכך לטהר את עצמו מהנגע.

התולש שערה אחת מתוך שתיים חייב, משום שטיהר בזה את נגעו (= שהרי הנגע לא מטמא בפחות משתי שערות לבנות) ועבר על הלא תעשה הנ"ל.

התולש שערה אחת מתוך שלש - לדעת רב נחמן חייב, משום שהועילו מעשיו לטהרו אם תינטל שערה נוספת. ולדעת רב ששת פטור, כיון שכעת לא הועילו מעשיו לכלום שהרי הוא עדיין טמא (משום שנשארו לו שתי שערות).

רב ששת מוכיח את דבריו: למדנו במשנתנו לעיל שהמוציא כזית מן המת חייב, משמע שאם הוציא חצי זית פטור. והרי למדנו בברייתא שהמוציא חצי זית מן המת חייב? אלא צריך לומר שהברייתא עוסקת במוציא חצי זית מתוך כזית שלם שהיה בבית, וכיון שהועילו מעשיו (=שנפחת השיעור ועכשיו הבית כבר לא טמא) לכן חייב על הוצאתו. ומשנתנו שפוטר במוציא חצי זית עוסקת כשהוציא חצי זית מתוך כזית וחצי שהיה בבית, וכיון שכעת לא הועילו מעשיו (= שהרי נשאר כזית שלם בבית, והבית עדיין

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

טמא) הוא פטור, למרות שמעשיו יועילו אם ינטל עוד משהו מהכזית. ורב נחמן מתרץ את הסתירה בין המשנה לברייתא - שמשנתנו עוסקת כשהוציא כזית ממת גדול, ועדיין נשאר בבית שיעור גדול ולא הועילו מעשיו כלל.

משנה: הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו, התולש שער ראשו בידיו, הגודלת (= קולעת) את שער ראשה, הכוללת עיניה, הפוקסת (= מתקנת שיערה במסרק. פירוש נוסף: טחה פניה בבצק להאדים את בשרה), רבי אליעזר מחייב חטאת, וחכמים אוסרים משום שבות (= איסור דרבנן).

גמרא: מחלוקתם היא כשנטל את צפרניו ביד, שאין זה דרך גזיזתם, אבל בכלי לדעת כולם חייב חטאת. וכן מחלוקתם היא רק כשנטל ביד את צפרניו לעצמו, משום שיכול לאמן את ידיו ליטול לעצמו יפה ללא כלי, אבל אם נטל לחברו לדעת כולם פטור, משום שאינו יכול לאמן את ידיו ליטול יפה ללא כלי.

הנוטל מלא פי הזוג (= מלא ראש המספריים) חייב, וזה שתי שערות. וכן איסור קרחה (= לקרוח ראשו על המת) הוא שתי שערות בראשו. ולדעת רבי אלעזר 'מלא פי הזוג' הוא שיערה אחת. ומודים חכמים שהמלקט שערות לבנות מתוך שחורות כדי להראות צעיר, חייב אפילו תלש שיערה אחת (= שהרי הוא מקפיד אפילו על שיערה אחת שלא יראה זקן). ואפילו ביום חול אסור משום "וְלֹא יִלְבַּשׁ גְּבֵר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה".

למסקנת הגמרא: ציפורן שפירש רובה, וציצין שפירשו רובן (= רצועות דקות הפורשות מעור האצבע סביב לציפורן וקרובים להינתק), ביד מותר להסיר, ובכלי פטור אבל אסור. ואם לא פירשו רובן, ביד פטור אבל אסור, ובכלי חייב חטאת.

מושגים בדף

שנבא: מת. **גדול כבוד הבריות שזוחה את לא תעשה שבתורה:** התורה אסרה לעבור על דברי חכמים, שנאמר "לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִיַּן וּשְׂמֹאל", כבוד הבריות דוחה את לא תעשה זה (אבל לא את שאר איסורי תורה).